مناقشه هسته ای ایران و کشور های ۱ + ۵

دکتر پرویز علوی[۱]- فرزاد نظری[۲]- ابراهیم نظری[۳]

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۱/۱ تاریخ پذیرش:۱۳۹۳/۱۲/۲۶

چکیده:

موضوع برنامه هسته‌ای ایران، درصدر مسائل مهم سیاست خارجی کشورهای بزرگ دنیا یعنی آمریکا، انگلیس، فرانسه و آلمان قرارگرفته است و هیچ موضوع مربوط به ایران تاکنون این چنین در سطح بین المللی اهمیت پیدانکرده است. مناقشه هسته‌ای آمریکا و غرب در چند سال اخیر و طراحی جنگ روانی علیه جمهوری اسلامی ایران، برابر اظهارات مقامات ایرانی و بازرسی‌های بعمل آمده، علی رغم احراز پاک بودن ایران در عدم انحراف به سمت سلاح‌های هسته‌ای و بهره‌برداری صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای و همکاری ایران تا حد تعلیق کلیه فعالیت‌های هسته‌ای و اجرای داوطلبانه پروتکل الحاقی NPT نشان می‌دهد که آنها به چیزی جز محروم کردن ایران از دست یابی به فناوری هسته‌ای و چرخه سوخت برای نیروگاه‌های هسته‌ای و تعطیلی کامل فعالیت‌های هسته-ای راضی نمی‌شوند، هر چند ایران هسته‌ای را پذیرفته‌اند ولی در حقیقت با هدف سیاسی و بی‌اعتمادی توقف سوخت هسته‌ای، در صدد مهار قدرت بالقوه ایران می‌باشند.

واژگان کلیدی: فناوری هسته‌ای، پیمان NPT ،توسعه اقتصادی، توسعه سیاسی، قدرت‌های بین‌المللی

[۱]- دکترای علوم سیاسی از دانشگاه تهران

parviz-alavi09124576182@ yahoo.com

[۲]- فارغ التحصیل کارشناسی ارشد علوم سیاسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، تاکستان، قزوین، ایران

farzadNazary58@yahoo.com

[۳]- فارغ التحصیل کارشناسی ارشد علوم سیاسی، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه آزاد اسلامی، آشتیان، ایران

farzadNazary58@yahoo.com

مقدمه

انرژی هسته‌ای موضوعی بحث برانگیز در این سال‌ها بوده است، از زمان کشف و به کارگیری این انرژی در سال‌های ۱۹۴۰ تا ۱۹۵۰ تاکنون همواره بر سر کاربرد این انرژی بحث و مناظره بوده است. این انرژی کاربردهای بسیاری در تولید برق، پزشکی، صنعت، کشاورزی، داروسازی و درمان بیماری‌هایی مانند سرطان و غدد تیروئید دارد. بنابراین انرژی هسته‌ای می‌تواند نقطه خیزی برای توسعه اقتصادی و سیاسی کشورها به شمار آید همچنین در راستای هدف‌های نظانی هم می‌تواند به کار گرفته شود.(گلشن پژوه،۱۳۸۴) معاهده NPT در مورد منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای تدوین شده است. این معاهده در سال ۱۹۶۸ میلادی توسط کشور ایرلند پیشنهاد شد و برای امضا به دولت‌های دیگر ارائه شد و فنلاند اولین کشوری بود که آن را امضا کرد. این پیمان سه هدف متفاوت دارد؛ هدف اول: منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای، هدف دوم: خلع سلاح هسته‌ای و هدف سوم: استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای است. کشورهای دارای سلاح اتمی (آمریکا، انگلیس، فرانسه، روسیه، چی) در سال ۱۹۹۲ آن را امضا کردند. این کشورها متعهد شده بودند به تدریج ظرف ۲۵ سال از تاریخ لازم الاجراشدن پیمان(۱۹۷۰)، همه سلاح‌های هسته‌ای خود را از بین ببرند. این پیمان از ابتدا قرار بود ۲۵سال بیشتر اعتبار نداشته باشد. در سال ۱۹۹۵ در مفاد آن بازنگری شد (پروتکل الحاقی). معاهده NPT شامل ۱۱ ماده می‌باشد که بر اساس ماده ۴ آن همه کشورهای عضو حق استفاده از انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای را دارند. اما متاسفانه قدرت‌های بزرگ از این معاهده به عنوان ابزاری علیه کشورهایی که در تضاد با منافع آنان باشند استفاده می‌کنند. (تجلی،۱۳۸۳)

طرح مسئله

- محمود رضا گلشن پژوه کتابی تحت عنوان **پرونده هسته ای ایران، روندها و نظرها** توسعه موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر تهران منتشر کرده

است که استراتژی آمریکا در قبال برنامه هسته ای ایران را مهار ایران، پایبند کردن ایران به پروتکل الحاقی، نظریه بر چیدن، کارشکنی و ممانعت و محاصره را مطرح کرده است.

- نسیم اله اجاقلو کتابی تحت عنوان **شورای امنیت آخرین ایستگاه پرونده هسته‌ای ایران** چاپ کرده است که به بهترین راهبردهای غرب در پرونده هسته‌ای ایران، عملکرد آژانس، محدودیت‌های حمله نظامی آمریکا به ایران، طرح غنی‌سازی اورانیوم در روسیه و همچنین مسئله نفت و گاز به عنوان زمینه‌ای مناسب برای همکاری‌های ایران و اروپا پرداخته است.

- رمضان شعبانی ساروئی کتابی تحت عنوان **ایران هسته ای، فرصت‌ها و چالش‌ها** چاپ کرده است که به بررسی جنبه‌های فنی و تکنولوژیک، حقوقی، سیاسی و همچنین مواضع ایران و آژانس پرداخته است.

دراین مقاله، پژوهشگرسعی کرده است، با بهره‌گیری ازروش اسنادی به گردآوری اطلاعات از اسناد موجود درکتابخانه: کتب، مجلات، روزنامه و مقالات اینترنتی بپردازد. (تابستان۹۳)

توجیه ایران برای برنامه هسته‌ای

در حال حاضر مهم‌ترین مسئله در سیاست خارجی ایران به نتیجه رساندن و حل عاقلانه موضوع هسته‌ای است. ایران به یمن جایگاه ویژه خود در جهان اسلام و خاورمیانه و عضویت در سازمان‌های منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای شرایط مطلوبی برای اثر گذاشتن در تحولات جهانی دارد. بنابراین حل‌وفصل مسالمت‌آمیز موضوع هسته‌ای اهداف آرمانی نظام جمهوری اسلامی ایران را محقق خواهد ساخت.

اهداف ایران از دست‌یابی به فناوری هسته‌ای ناشی از ضرورت‌ها و نیازهای کشور است. با توجه به رشد جمعیت و افزایش تقاضای انرژی و تولید برق و اتمام منابع فسیلی ایران در آینده از توجیهات ایران برای داشتن انرژی هسته‌ای است. از طرف دیگر انرژی هسته‌ای کاربردهای مختلفی در بخش صنعت، کشاورزی، پزشکی، دامپزشکی و اقتصاد دارد و ایران کشوری است که در حال‌گذار از اقتصاد سنتی است و داشتن این انرژی لازم و ضروری است. هدف دیگر این که داشتن این فناوری قدرت چانه زنی بیشتری در عرصه منطقه‌ای و بین‌المللی به ایران خواهد داد همچنین در احیای روحیه اعتماد به نفس، عزت، غرور ملی، حریت و استقلال مؤثر است. موافقان برنامه هسته‌ای ایران معتقدندکه داشتن یک برنامه هسته‌ای پیشرفته پرستیژ ایران رابالا می‌برد، وحدت ملی ایجاد می‌کند، غرور برانگیز است و در مذاکرات هسته‌ای موضع ایران را مستحکم می-کند. در مقابل مخالفان معتقدند که عواقب بین‌المللی خوش آیندی ندارد، موجب رقابت تسلیحاتی در منطقه می‌شود، امنیت ایران به خطرمی‌افتد. (اجاقلو،۱۳۸۵)

استراتژی آمریکا و اروپا در قبال برنامه هسته‌ای ایران

آمریکا و اروپا در موضوع هسته‌ای ایران با هم همسو هستند و اختلاف آنها در نحوه نگرش آنها می‌باشد. به بیان دیگر آمریکا و اروپا با وجود اتخاذ تاکتیک‌های گوناگون یک هدف مشترک را پیگیری می‌کنند. باز داشتن ایران از توان هسته‌ای و عدم استفاده از انرژی هسته‌ای. ایران نباید انتظار داشته باشد که اروپا در پرونده هسته‌ای ایران به رویارویی با آمریکا برخیزد بنابراین باید اعتمادسازی نه اعتمادگری در سیاست خارجی ایران در برابر طرف های درگیر در این پرونده در اولویت قرار گیرد.

آمریکا و اروپا هر دو مخالف برنامه هسته‌ای ایران و خواهان پایان بخشیدن به آن می‌باشند اما روش آنها متفاوت است. آمریکا برای پایان بخشیدن به فعالیت‌های هسته‌ای ایران استراتژی‌هایی مانند مبارزه با تروریسم و سلاح کشتار جمعی، اجماع بین‌المللی، محاصره و ممانعت، تحریم، فشار از طریق شورای امنیت و حتی حمله نظامی در پیش

گرفته است. اما اروپا برای برنامه هسته‌ای ایران بیشتر از استراتژی گفت‌وگو، سیاست‌های تشویقی و فشار بر ایران استفاده کرده است هر چند در این موضوع از آمریکا پیروی و دنباله رو آن بوده است(شعبانی ساروئی،۱۳۸۴)

آمریکا ادعا می‌کند که هرگونه بهره‌مندی از انرژی هسته‌ای خطری برای صلح و امنیت بین‌المللی و منطقه‌ای است. اما اروپا با پذیرش حق ایران برای کاربرد صلح آمیز هسته‌ای بر این باور بوده است که رفتار ایران را با روش‌های مسالمت‌آمیز می‌توان دگرگون کرد و نیازی به کاربرد زور نیست. آمریکا سیاست برخورد مستقیم، خشن و سخت در برابر ایران مؤثر می‌داند اما از نظر اروپائیان تهدید به استفاده از تحریم و سیاست تشویق مؤثرتر است. علت این که اروپائیان کمتر به دنبال برخورد سخت با برنامه هسته‌ای ایران هستند این است که آنها بر خلاف آمریکایی‌ها در ایران دارای منافع هستند و ایران به عنوان یک بازار خوب برای آنها محسوب می‌شود، بنابراین تمایل دارند که این مناقشه از طریق گفت‌وگو حل و فصل شود. اروپائیان در حین مذاکرات در چند سال اخیر از تشویقاتی مانند پیوستن ایران به سازمان تجارت جهانی(WTO) ، دادن سوخت به ایران، امضاء موافقت نامه‌های تجاری و .... بحث کرده‌اند. اما باز هم در این راستا با همسویی آمریکا خواستار پایان برنامه هسته‌ای ایران بوده اند. دکتر ظریف وزیر امور خارجه ایران در گفت‌وگوی اختصاصی با روزنامه همشهری ویژه نوروز ۹۳ عنوان کرده است که غربی‌ها بر اساس توهم صحبت می‌کنند و باید خیال بافی را کنار بگذارند و واقعیات را بپذیرند و نمی‌توانند با زبان تحریم و توهین با مردم ایران صحبت کنند.

دکتر محسن رنانی در کتاب، اقتصادسیاسی، مناقشه هسته‌ای معتقداست که غرب مشکلات و بحران‌هایی دارد که راه حل درون زدایی برای آنها ندارد، پس باید دست به یک جراحی بزرگ بزند. این جراحی از طریق خودغربی‌ها ممکن نیست، این جراحی بزرگ افزایش قیمت نفت و تغییرالگوی تولید انرژی جدیداست. با این جراحی بزرگ، انرژ های نوجایگزین نفت می‌شود و بحران منتفی است، با این راهبرد غرب، خاورمیانه

نباید با کاهش قیمت نفت در دامن بحران‌های سیاسی و اجتماعی بیفتد. رنانی معتقد است که آمریکا می‌خواهد با تنش در خلیج فارس و مناقشه هسته‌ای ایران، قیمت را به صورت کنترلی افزایش دهد. او می‌گوید ایران باید با کشورهای منطقه هماهنگ کند، امنیت عراق را حل و فصل کنند و با افزایش تولید نفت از افزایش قیمت آن جلوگیری کند. به نظر او استراتژی آمریکا و غرب در برنامه هسته‌ای ایران، ایجاد تنش است تا از آن طریق بتوانند به اهداف خود درخصوص نفت برسند. به نظر رنانی انتقاداتی گرفته شده است که خارج از بحث پژوهش است. (مراجعه شود به مقاله جراحی بزرگ غرب). برخی هم معتقدند که دلایل مخالفت غرب با برنامه هسته‌ای ایران به دلیل بی‌اعتمادی آنهاست، بی‌اعتمادی به دلیل سیاست خارجی غرب ستیزانه و مخالفت با موجودیت اسرائیل.

استراتژی روسیه و چین در قبال برنامه هسته‌ای ایران

ویژگی ژئوپلیتیک ایران، تنها کشوری که در میان حوزه استراتژیک جهان یعنی در دریای خزر و خلیج فارس قرار گرفته آن را از اتخاذ سیاستی انزواگرایانه دور کرده است. از طرفی هم مسائل قومی و مذهبی نیز روابط ایران و همسایگان آن را تحت تاثیر قرار داده است. پس از تقویت نگرش اوراسیاگرایانه در سیاست خارجی روسیه و توجه فزاینده به خارج نزدیک (زمان پوتی) ایران هم مورد توجه بیشتر قرار گرفت. در این زمان بیشترین بخش روابط ایران و روسیه به همکاری‌های هسته‌ای دو کشور به ویژه در نیروگاه اتمی بوشهر مربوط می‌شود.

ویژگی‌هایی مانند اشتراکات قومی و مذهبی، مخالفت با نظام تک قطبی، داشتن منافع مشترک و مخالفت با حضور نظامی آمریکا در منطقه، همسویی در قبال بحران سوریه و حتی اوکراین سبب نزدیک‌تر شدن سه کشور ایران، روسیه و چین شده است. روسیه و چین در پرونده هسته‌ای ایران علاقه‌مندند که خود را به عنوان یک بازگیر اصلی در عرصه بین‌الملل مطرح کنند. بنابراین آنها همکاری هسته‌ای با ایران را به عنوان

اهرمی برای نمایش استقلال عمل خود در حوزه جهانی و منطقه‌ای انتخاب کرده‌اند و عامل دیگر همکاری هسته‌ای آنها با ایران بر اساس منافع و مزایای اقتصادی است. نیاز چین به بخش نفت و گاز ایران عاملی است که باعث نزدیکی روابط ایران و چین شده است. در شرایطی که ایران در تحریم است روسیه و چین توانسته‌اند از این فرصت استفاده کنند(کولایی،۱۳۸۳)

شایان ذکراست با توجه به رای موافق چین و روسیه در گذشته برای فرستادن پرونده هسته‌ای ایران به شورای امنیت و صدور قطعنامه‌های ضد ایرانی در شورای امنیت ضد ایران می‌توان نتیجه گرفت که دو کشور در بحث هسته‌ای با ایران فقط بر اساس منافع خود حرکت می‌کنند و نباید انتظار داشت که آنها به خاطر ایران در مقابل غرب خواهند ایستاد زیرا روسیه و چین هم از طرفی با امریکا و اروپا اشتراکات و منافعی دارند و در صورتی که بتوانند امتیاز بیشتری از طرف مقابل دریافت کنند در همکاری خود با ایران مؤثر خواهد بود.

مذاکرات ایران و ۱ + ۵ در ژنو

باتوجه به توضیحات داده شده به بحث مذاکرات ژنو می‌رسیم. درهنگام نگارش مقاله مذاکرات ژنو بین ایران وکشورهای۱+ ۵(مرداد۹۳) برای یک دوره۴ماهه دیگرتمدیدشده است و این ششمین دور مذاکرات در ژنواست. در دور اول توافقات اولیه‌ای حاصل شد که برخی از بندهای مهم آن به شرح ذیل است. (خبرگزاری مهر۹۳/۴/۳۰)

ایران

- نیمی از اورانیوم موجود غنی شده ۲۰ درصد را به صورت اکسید،۲۰ درصد برای تولید سوخت راکتور تحقیقاتی تهران ذخیره نماید

- ایران اعلام می‌کندکه برای این دوره، اورانیوم را به سطح بالاتر از۵ درصد غنی سازی نکند

- ایران فعالیت‌های خود در تاسیسات سوخت هسته‌ای نطنز، فوردو و یا راکتور اراک که توسط آژانس با نام۴۰-IR شناسایی می‌شود بیش از این گسترش ندهد

- محل های جدیدی برای غنی سازی ایجاد نمی‌کند

- عدم باز فرآوری یا ساخت تاسیساتی که توانایی بازفرآوری داشته باشند

- همچنین در بخش نظارت، نظارت‌های بیشتری را قبول می‌کند

برخی تعهدات۳+۳

- تعلیق تحریم‌های آمریکا و اتحادیه اروپا برصنایع پتروشیمی ایران و تعلیق تحریم خدمات مرتبط باطلا و فلزات گرانب‌ها و صنعت خودرو

- آزادسازی۴ میلیارد و۲۰۰میلیون دلار از دارایی‌های بلوکه شده ایران

- عدم صدور قطعنامه‌های جدید تحریم از طرف سازمان ملل متحد و اتحادیه اروپا

اجرای توافق ژنو از۳۰ دیماه سال گذشته بود، درخصوص این توافق نظرات مختلفی وجود دارد و هرکسی یا طیفی یا جناحی نسبت به آن دیدگاه‌های متفاوت دارند. حسین شریعتمداری در روز شنبه مورخه ۹۲/۷/۲۷ طی یادداشتی در روزنامه کیهان نوشته است: مذاکرات ژنو حکایت از آن دارد که در مقابل امتیازهایی که داده‌ایم و یا قول داده این و یا قرار است بدهیم هیچ امتیازی نگرفته‌ایم. او می‌گوید که تمامی اعضای گروه ۱ + ۵ و مقامات عالی رتبه آنها از نتیجه مذاکرات خشنود هستند و طرح ارائه شده از سوی ایران را بی سابقه، امیدوار کننده، جدی و در صورت عملیاتی شدن تامین کننده خواست

و نظرات خود می دانند. مقامات آمریکایی و اروپایی مخصوصا اوباما رویکرد جدید ایران را ناشی از فشار تحریم می‌دانند و در حالی که تیم مذاکره کننده کشورمان عازم ژنو بود دکتر روحانی رئیس جمهور محترم اعلام می‌کند که خزانه کشور خالی است که می‌تواند نقطه ضعفی در مذاکرات محسوب شود. شریعتمداری با توجه به این اظهار نظر در پایان می‌نویسد که در مذاکرات ژنو غیر از نرمش نقد و دادن امتیاز یا قول امتیاز به حریف چه دستاوردی داشته‌ایم.

سید حسین موسویان عضو تیم مذاکره کننده سابق ایران در مذاکرات هسته‌ای در مقاله‌ای که در سایت شبکه خبری الجزیره منتشر کرده می‌گوید: تاکید بیش از اندازه کشورهای ۱ + ۵ بر محدود کردن ظرفیت‌های هسته‌ای ایران را باعث افزایش خطر احتمال دست‌یابی به توافق هسته‌ای نهایی می‌داند. در ادامه می‌گوید خواسته‌های غرب از ایران در مورد برنامه هسته‌ای را غیر منصفانه می‌خواند و این در حالی است که استراتژی ایران نشان دادن شفافیت برای تقویت اعتماد بوده است. موسویان ضمن هشدار به کشورهای غربی در مورد اعمال فشار بیش از حد بر ایران در مذاکرات هسته‌ای می‌گوید این فشارها احتمال دارد باعث خطر کناره‌گیری ایران از مذاکره با ۱+ ۵ ، اخراج ناظران آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و عدم صدور مجوز برای بازدید آنها را شامل می-شود. در چنین شرایطی احتمال حمله نظامی به ایران وجود دارد که طبعات غیر قابل جبران منطقه‌ای و بین‌المللی در پی خواهد داشت.

سرانجام توافق اولیه ژنو با تمام تلاش‌ها و فراز و نشیب‌ها پس از۶ ماه (۹۳/۴/۲۹) به توافق نهایی نرسید و مذاکرات برای۴ ماه دیگر تمدید شد. حالا این سوال مطرح است که آیا تمدید مذاکرات چالش است یا فرصت؟ کدام طرف پیروز مذاکرات شدند؟ وسوالات زیاد دیگری که درذهن وجود دارد. مسعودپزشکیان درگفت‌وگو با خانه ملت دراین‌باره می‌گویدکه: بهتر بود مذاکرات هسته‌ای در این دور به توافق جامع منتهی می‌شد، چرا که طولانی شدن مذاکرات به فرسایشی شدن موضوع منتهی می‌شود و او معتقد است که

طولانی شدن مذاکرات از لحاظ اقتصادی مطلوب نیست ولی در مجموع تمدید۴ ماهه و آزادشدن ۲/۸ میلیارد دلار دیگر از دارایی‌های ایران قابل قبول است. برخی رسانه‌های غربی پیش‌بینی کرده‌اندکه به دنبال تمدید مهلت۴ ماهه برای توافق هسته‌ای، شاخص-های اقتصادی ایران، ریال ایران در بحبوبه مذاکرات هسته‌ای افت کرده است و باعث تضعیف حقوق ایران در تجارت آزاد با دنیا و فروش نفت و تبادلات ارزی شده است. به گزارش بولتن نیوز، بابی مایکل درتاریخ ۱۹ژوئیه ۲۰۱۴ در آی بی تایمز انگلیس در مقاله‌ای با عنوان (ریال ایران در بحبوبه مذاکرات هسته‌ای وتمدید مهلت آن ،باردیگر افت کرد) به بررسی اثر تحریم‌ها در چند سال اخیر پرداخته است. جان کری وزیر امور خارجه آمریکا در مصاحبه خود(۲۹تیر۹۳) درمورد مذاکرات وین گفت: تمدید۴ ماهه فرصتی را برای ما فراهم می‌سازد تا کار را بهتر پیش ببریم و به توافق جامع و مطلوب برسیم و ما را به آنچه مورد نظرمان است برساند. برخی‌ها هم معتقد هستند مذاکرات هسته‌ای تمدید شد چون هیچ گزینه دیگری وجود ندارد. فشارهای کشورهای غربی در قالب تحریم‌ها تقریبا به آخرین مراحل خود رسیده است و تنها چند قدم بسیار کوچک تحریمی که می‌تواند درحکم اعلان جنگ به کشورمان باشد باقی مانده است. (نواندیش۹۳/۴/۳۰). درشرایط کنونی منطقه تشدید تنش‌ها بین ایران وکشورهای غربی عضو۵+۱ درحکم پاشیدن بنزین در آتش افروخته شده می‌باشد و این مساله را هر ناظر و سیاستمدار آگاهی می‌داند. پایان مذاکرات ایران وگروه ۵+۱ بدون نتیجه و توافق عملا به معنای تسلیم شدن در برابر ایده جنگ طلبان خواهد بود که از ابتدای آغاز مذاکرات دائما برطبل ناامیدی ازمذاکرات کوبیده‌اند و این مساله علاوه براینکه به ضرر منافع ایران است، به ضرر کشورهای ۵+۱ خواهد بود. اما برکسی پوشیده نیست که در مذاکرات طرف مقابل، آمریکا حرف اصلی را خواهد زد و بدون رضایت این کشور توافقی حاصل نخواهدشد. به نوشته خبرگزاری قم فردا، هدف آمریکا از این مذاکرات محدود کردن برنامه هسته‌ای ایران با این نظریه است که محدود کردن برنامه هسته‌ای ایران باعث محدود شدن توافق ایران دراین عرصه و متعاقب آن عدم دستیابی ایران به سلاح هسته-ای عنوان می‌شود. در این راستا، وندی شرمن یکی از اعضای تیم دیپلماسی آمریکا بیان

داشته است که : سخت کار می‌کنیم تا ترکیب‌هایی را پیدا کنیم که این اطمینان را بدهد که ایران به دنبال سلاح هسته‌ای نیست. به نظرمی‌رسد آمریکایی‌ها با این ادبیات می‌خواهند نسبت به خللی که در مذاکرات ایجاد می‌شود خود را مبرا کنند. آنها همواره اعلام کرده‌اند که ایران باید تصمیم سخت بگیرد و در واقع توپ را به زمین ایران انداخته‌اند. نکته دیگر اینکه توافق هسته‌ای از لحاظ اقتصادی و حتی سیاسی برای ایران مهم است، درشرایط کنونی با توجه به مسائلی مانند رکود، تورم، بیکاری و امنیت منطقه‌ای و..... می‌تواند درحل این مشکلات به کشورکمک کند.

با توجه به این مباحث آنچه مسلم است اینکه کشورهای غربی از جمله آمریکا با ایران در هر زمینه‌ای که منجر به پیشرفت کشورشود، به دلیل تقابل منافع، مخالف هستند. ریشه اصلی اصطکاک‌ها و مشکلات منطقه‌ای ایران در قاعده‌مند نبودن روابط ایران با غرب است.چرا غرب؟ چون منبع اصلی قدرت درسطح جهانی نزد غرب است و این یک واقعیت است. حتی بسیاری از مشکلات ما با همسایگان ناشی از فقدان روابط قاعده‌مند با غرب است. (سریع القلم،۱۳۷۹)

نتیجه گیری

برابر بررسی‌ها و مطالعات انجام شده، پس از انقلاب اسلامی ایران و تغییر سیاست خارجی ایران و تقابل با غرب، آنها با هرگونه پیشرفت و حرکت ایران به جلو مخالف هستند و در واقع مخالفت آنها با نظام ایران است. موضوع انرژی هسته‌ای و پرونده هسته‌ای یک بحث فنی است، اما با توجه به دلیلی که غربی‌ها (بی‌اعتمادی) عنوان می-کنند آن را به یک بحث سیاسی تبدیل کرده‌اند. همین امر باعث چالش میان ۱+۵ با ایران شده است. درمذاکرات ژنو هر دو طرف به دنبال به دست آوردن بیشترین امتیاز هستند. مسائلی مانند سیاست خارجی غرب ستیزانه ایران و نابودی اسرائیل از جمله موارد بی‌اعتمادی غربی‌ها به ایران است. آنها نسبت به ایران بدبین هستند و در پرونده

هسته‌ای به صورت سیاسی برخورد می‌کنند و می‌بینیم که سازمان‌های بین‌المللی از جمله حقوق بشر، انرژی اتمی و... دستاویزی شده است برای غربی‌ها جهت فشار آوردن به ایران. لذا با توجه به تحریم‌ها و فشارهایی که وارد می‌کنند عملا می‌بینیم مشکلاتی از جمله تورم، بیکاری، کسری بودجه و... به وجودآورده است که در دولت جدید ایران سیاست خارجی ایران جای خود را به تعامل با دنیا می‌دهد به ویژه در پرونده هسته‌ای، جهت رفع تحریم‌ها. نتیجه این سیاست تا حالا توافق اولیه ژنو و تمدید ۴ ماهه دیگ و در نتیجه آزاد شدن مقداری از دارایی‌های بلوکه شده ایران. بنابراین نتیجه می‌گیریم که با توجه به پیشرفت تکنولوژی، فناوری و اطلاعات دنیای امروزی، دنیای تعامل وگفت وگو است. دیگرنمی‌توان گفت تحریم‌ها کاغذ پاره‌ای بیش نیستند و تاثیری در وضعیت کشور ندارد. در خصوص مذاکرات ژنو بایدگفت اگر هرچه سریعتر به نتیجه برسیم تاثیرات مثبت آن در همه زمینه‌ها به نفع کشور خواهد بود، اما نباید فراموش کنیم که مذاکرات یک موضوع دوطرفه است.

پیشنهادات

۱- تعامل سازنده با دنیا و حفظ منافع ملی
۲- اعتمادسازی درپرونده هسته‌ای
۳- متقاعدکردن جامعه جهانی درصلح‌آمیز بودن انرژی هسته‌ای
۴- خودداری کردن ازمسائل تنش‌زا مانند محو و نابودی اسرائیل

منابع

- اجاقلو، نسیم اله (۱۳۸۴)، **بررسی کامل ابعاد گوناگون پرونده هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران**، تهران: نشر مؤلف

- ..... (۱۳۸۵)، **شورای امنیت آخرین ایستگاه پرونده هسته‌ای ایران**، تهران: نشر مؤلف

- تجلی، حاجیه (۱۳۸۳)، **پیمان NPT و پیامدهای آن، پروتکل الحاقی ۲ + ۹۳**، قم: انتشارات فیضه

- دهشیار، حسین (۱۳۸۳)، **ظهور یک چین در قواره آمریکا**، کتابخانه دیجیتالی دید، موسسه مطالعات و تحقیقات بین المللی تهران

- شعبانی ساروئی، رمضان(۱۳۸۵)، **ایران هسته‌ای، فرصت‌ها و چالش‌ها**،تهران: انتشارات اعتدال

- علی عبدالرخانی و محمود سریع القلم (۱۳۸۴)، **امنیت بین‌الملل فرصت‌ها، تهدیدات و چاالش‌های فراروی امنیت جمهوری اسلامی ایران**، تهران: موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر

- قوام، عبدالعلی(۱۳۸۲)، **اصول سیاست‌خارجی و سیاست بین‌الملل**، تهران: انتشارات سمت

- گلشن پژوه، محمود رضا(۱۳۸۴)، **پرونده هسته‌ای ایران روندها و نظرها**، تهران: موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر

مقالات

- توث، فرانس ال، (فروردین۱۳۸۶)، **نفت و انرژی هسته‌ای**، ترجمه منوچهر مصطفی پور، مجله اطلاعات سیاسی – اقتصادی، شماره ۲۳۶ – ۲۳۵، ص ۱۳۸

- روحانی، حسن (دی ۱۳۸۳)، **ناگفته‌های پرونده هسته‌ای** ، ماهنامه اعتدال و تو سعه، ویژه نامه پرونده هسته‌ای ایران، صفحه ۴

- عباسی، حسین (آبان ۱۳۸۲)، **بقاء و ثبات نظام در علوم استراتژیک**، مجله تحلیلی موضوعی، شماره۲ و ۳، صفحه ۲

- کولایی، الهه (اسفند ۱۳۸۳)، **نگاه ابزاری روسیه به ایران**، ماهنامه اعتدال و توسعه، ویژه نامه پرونده هسته‌ای ایران، صفحه ۴۶

- موفی، میر قاسم (۱۳۸۴)، **بررسی مسائل داخلی رژیم صهیونیستی**، تهران: موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر

- هرسیج،حسین(بهمن و اسفند ۱۳۸۵)، **تحلیل پرونده هسته‌ای ایران**، مجله اطلاعات– سیاسی– اقتصادی، شماره ۲۳۴ – ۲۳۳

- مسرت ، محسن ، **جراحی بزرگ غرب**، مجله طلاعات سیاسی- اقتصادی، شماره۲۹۳

سایت

- مزروعی، علی(۱۳۸۵)، **شورای امنیت و پرونده هسته‌ای ایران**، www.meher.com

- نامور حقیقی، علیرضا(۱۳۸۵)، **اروپا و سیاست هسته‌ای ایران**، www.meher.com

- سایت راه مبین،۱۳۹۳/۴/۲۹

- سایت قدس آنلاین،۱۳۹۳/۴/۲۹

- سایت قم فردا،۱۳۹۳/۴/۳۰

- سایت نواندیش،۱۳۹۳/۵/۱

روزنامه

- خبرگزاری رویترز،۱۳۹۳/۴/۳۰

- روزنامه ایران (۱۳۸۳)، **چین بزرگترین معامله قرن**

- روزنامه کیهان ۹۲/۷/۲۷

- ظریف، محمد جواد (اسفند۱۳۹۲)، **روایت ظریف از توهم آمریکا**، ویژه نوروز ۹۳ همشهری، ویژه نامه همشهری

- موسویان، سید حسین(۱۳۹۲)، گروه سیاسی تدبیر

سخنرانی

- سخنرانی رهبر معظم انقلاب (۹۳/۱/۲۰)، در دیدار مسئولان سازمان انرژی اتمی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی